

Koulupsykologien näkemys yhteistyöstä opettajien kanssa

Yhteistyöhön liittyvät haasteet, sekä toimiva yhteistyö

Kasvatustieteen
kandidaatintutkielma

Laatija:

Eveliina Jaaksi

29.4.2025

Rauma

Kandidatutkielma

Tekijä: Eveliina Jaaksi

Otsikko: Koulupsykologien näkemys yhteistyöstä opettajien kanssa

Alaotsikko: Yhteistyöhön liittyvät haasteet, sekä toimiva yhteistyö

Ohjaaja: yliopistotutkija Teija Koskela

Sivumäärä: 33 sivua

Päivämäärä: 29.4.2025

Tutkimuksessa tarkasteltiin koulupsykologien näkemyksiä yhteistyöstä opettajien kanssa.

Tutkimuksen tavoite oli tuoda ilmi kehityskohteita ja ideoita yhteistyön parantamiselle ja pohtia yhteistyöhön liittyvien haasteiden ilmenemistä. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruu tapahtui puolistrukturoituna haastattelututkimuksena. Haastatteluihin osallistui seitsemän koulupsykologia eri puolilta Suomea. Vastaukset analysoitiin sisällönanalyysikeinoin ja jaettiin teemoihin havainnollistamaan tuloksia selkeämmin.

Koulupsykologin ja luokanopettajan moniammatillinen yhteistyö on nähty aiemman tutkimuksen mukaan merkityksellisenä ja tärkeänä koulun ja sen oppilaiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Tästä riippumatta yhteistyö on haastavaa, eikä se toteudu oppilas- ja opiskelijahuoltolain määräämässä muodossa ja määrässä. Toimiva yhteistyö on päivittäistä, sujuvaa, luottamuksellista ja tavoitteellista.

Tuloksien myötä nousi kolme teemaa: yhteistyö, yhteistyön haasteet, sekä toimiva yhteistyö.

Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyötä tarkasteltiin syvemmin teemojen alakappaleiden avulla. Yhteistyön alakappaleiksi nousi yhteistyön tiheys, keinot, sekä yhteistyön ja kommunikaation ajankohta. Yhteistyön haasteiden alakappaleiksi muodostuivat kommunikaatio ja sen puute, aikatauluhaasteet, sekä erimielisyydet, luottamus- ja kunnioitusongelmat. Toimivan yhteistyön alakappaleiksi muodostuivat jatkuva kommunikaatio, molemminpuolinen kunnioitus ja kasvun mentaliteetti, sekä yhteydenotto pienellä kynnyksellä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyön olevan tärkeää.

Koulupsykologit tavoittelivat ja toivoivat yhä enemmän yhteistyötä luokanopettajien kanssa.

Tutkimustulokset tukivat aiempia tutkimuksia ja korostivat tarvetta lisätutkimukselle, sekä opettajien lisäkoulutukselle.

Avainsanat: Koulupsykologi, luokanopettaja, haasteet, toimiva yhteistyö, moniammatillinen yhteistyö

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoriatausta	7
2.1	Moniammatillinen yhteistyö	7
2.2	Koulupsykologin ja luokanopettajan välinen yhteistyö	7
2.3	Yhteistyön haasteet	9
3	Tutkimuskysymykset	11
4	Menetelmät	12
4.1	Aineiston keruu	12
4.2	Aineiston analyysi	13
4.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	14
5	Tulokset	15
5.1	Yhteistyö	15
5.2	Yhteistyöhön liittyvät haasteet	17
5.3	Toimiva yhteistyö	20
5.4	Tulosten analysointi	22
6	Pohdinta ja jatkotutkimusehdotuksia	26
7	Lähteet	28
	Liitteet	31
	Liite 1. Haastattelurunko	31
	Liite 2. Yhteydenottosähköposti	33

1 Johdanto

Ennen vuoden 2003 Perusopetuslain uudistusta, vuonna 1998 asetettu Perusopetuslaki ei velvoittanut kouluja tarjoamaan oppilashuoltoa ilman erillistä kustannusta oppilaalle. Perusopetuslain uudistuksessa vuonna 2003 mainittiin ensimmäistä kertaa seuraavasti ”Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto.” (Perusopetuslaki [POL] 4:11 a §, 2003). Uudistuksen myötä, jokaisen suomalaisen koulun oppilashuollon oli oltava tasavertaista ja jokaisen koulun oli tarjottava oppilashuoltoa lain velvoittamalla tavalla. POL (2003) lisäksi Suomen koulujen tasa-arvoisuutta takaa vuonna 2013 julkaistu lainsäädäntö Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ([Oppilashuoltolaki], 2013), joka antaa linjaukset suomalaisten koulujen lakivelvoitteisen tuen antamiselle. Oppilashuoltolaki (2013) säätelee jokaisen suomalaisen peruskoulun Perusopetuslaissa (2003) määritellyn opetuksen alaisena olevan opiskelijan oikeutta lain määräämiin tukiin ja hoitoihin. Vuoden 2011 Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (2003) uudistuksessa koulupsykologin termi oli ensimmäistä kertaa käytössä koulun sisäisessä oppilashuollossa. Tämä tarkoitti psykologisten tukimahdollisuuksien tarjoamista koulun sisällä, ulkopuolisten palveluiden ostamisen sijaan.

Tässä tutkimuksessa perehdytään koulupsykologien näkemyksiin yhteistyöstä opettajien kanssa. Tutkimuksessa syvennytään koulupsykologien kokemuksiä yhteistyön tehokkuudesta, laadusta, tavoista, heidän kokemuksiään yhteistyön haasteista, sekä toimivaa yhteistyötä koulupsykologin ja luokanopettajan välillä. Aihetta on mielestäni tärkeä tutkia yhä kasvavan tuen ja ohjauksen tarpeen kasvaessa (Lempinen, 2021; THL, 2025). Tutkimuksen ymmärrettävyyden ja selkeyden kannalta tutkimuksen aikana käytetty lyhenne ”opettaja” on syytä tarkentaa. Tutkimuksessa keskitytään peruskoulun koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyöhön. Tutkimuksessa ei käsitellä yläaste tai lukion opettajien ja koulupsykologien yhteistyöhön liittyviä haasteita, vaikka käsite ”opettaja” voisi koskea eri luokka-asteiden opettajuutta.

Tutkimukseni pyrkii lisäämään luokanopettajien ymmärrystä koulupsykologien työtehtävistä ja vastuista, jotta heidän välisensä yhteistyö muuttuisi sujuvammaksi. Toinen tutkimukseni tavoite on lisätä luokanopettajien tietoisuutta koulupsykologien toiveista ja ajatuksista siitä, miltä toimiva yhteistyö näyttää koulumaailmassa. Aiempaa tutkimusta psykologien ja luokanopettajien väliseen yhteistyöhön löytyy monelta tutkijalta (Ahtola, 2012; Bates ym., 2019; Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen, ym., 2012; Sokołowska & Katra, 2020; Testa, 2023), mutta tutkimustulosta koulupsykologien näkemystä yhteistyön haasteista on tarvetta tutkia enemmän. Tätä kannattaa myös Ahtola (2012).

Vuoden 2013 Oppilashuoltolain yhtenä tarkoituksena on taata ja edesauttaa opiskeluhuollon toteutumista ja monialaista yhteistyötä. Nämä lait velvoittavat koulun henkilökunnan, joka sisältää koulupsykologit ja luokanopettajat, aktiiviseen ennaltaehkäisevään ja tavoitteelliseen yhteistyöhön toistensa kanssa (Oppilashuoltolaki, 2013). Metsäpelto ym. (2022) tutki luokanopettajakoulutuksen opetussuunnitelman osaamistavoitteita. Tämän tutkimuksen mukaan nämä tavoitteet toki sisältävät koulutusta vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä koulun eri tahojen välillä, mutta niiden todetaan olevan muihin oppimistavoitteisiin verrattuna huomattavasti rajatumpia.

Turun yliopiston luokanopettajien koulutus sisältää yhden psykologian kurssin ”Kehitys- ja kasvatuspsykologia” (Turun yliopisto, 2025). Turun yliopiston kurssin oppimistavoitteet eivät sisällä, eivätkä anna opiskelijoilleen työkaluja tai opetusta yhteistyöstä koulupsykologien kanssa. Kuitenkin yhteistyö on nähty koulumaailmassa arvokkaaksi (Ahtola, 2012). Koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyö on avain oppilaiden lakivelvoitteisen tuen saamiselle (Oppilashuoltolaki, 2013), mutta siihen liittyvää tarkasti suunnattua koulutusta ei sisälly ainakaan Turun ja Jyväskylän luokanopettajakoulutuksien opetussuunnitelmiin (Metsäpelto ym., 2022).

Koulupsykologi on mielen ja käyttäytymisen asiantuntija, joka toimii koulussa oppilaiden mielenterveyden ja hyvinvoinnin tukijana. Tuen antaminen, kartoittaminen ja tämän kautta ongelmien ehkäiseminen ovat koulupsykologien tehtävien keskiössä. (Sokołowska & Kutra, 2020.)

Koulupsykologi työskentelee peruskoulussa konsultoivissa, neuvoa antavissa, sekä arvioivissa työtehtävissä, joiden lisäksi oppilaiden, mutta myös koulun henkilökunnan ongelmien käsitteleminen yhdessä asiakkaan kanssa ovat koulupsykologin työn ensisijaisia tehtäviä (Helsingin kaupunki, 2025). Vaikka koulupsykologin työ on moninaista, koulupsykologin on tärkeää tarjota opettajille työkaluja ja ennaltaehkäiseviä toimia, jonka avulla opettaja osaa tukea ja ohjata erityisesti koulupsykologin kanssa toimivia oppilaitaan (Sokołowska & Kutra, 2020).

Luokanopettaja on kasvatustieteiden maisteri, joka toimii koulussa tietyn luokan tai luokkien opettajana (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, 1998). Luokanopettajan työtehtävät ovat laajat ja täten onkin tärkeää osata rajata ja hyödyntää ympärillä olevia ammattilaistahoja tilanteissa, jossa luokanopettajan resurssit ja aika eivät riitä ja vastuu on jaettava (Aira, 2012; Bates ym., 2019; Pärnä, 2012).

Suomen koulunkäynti on lukuisia kertoja todettu yhdeksi maailman tasokkaimmista. Tämä ilmi mm. Programme for International Student Assessment (OECD, 2023) tuloksissa. Tästä huolimatta yhä useampi kouluikäinen hakeutuu tuen piiriin mielenterveysongelmien vuoksi (Lempinen, 2021). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ([THL], 2025) vuoden 2025 tilastoraportissa kuvattiin vuoden 2023, 7–22-vuotiaiden mielenterveysperusteisia tutkimus- ja hoitokäyntejä terveydenhuollossa ja todettiin

käyntien nousseen 18% ja asiakkaiden määrän 44%. Jotta koulumaailmassa oltaisiin valmiita vastaanottamaan kasvava tarve mielenterveydellisessä tuessa, on sujuva ja laadukas luokanopettajien ja koulupsykologien yhteistyö oltava jatkuvassa kehityksessä (Lempinen, 2021).

2 Teoriatausta

Koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyöstä on tehty tutkimusta useasta eri näkökulmasta (Ahtola, 2012; Aira, 2012; Bates ym., 2019; Isoherranen, 2008; Jardi, ym., 2022; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Pärnä, 2012; Savolainen, ym., 2012; Sokołowska & Katra, 2020; Stasser & Abele, 2020; Testa, 2023). Seuraavaksi käsittelemme moniammatillista yhteistyötä ja toimivaa yhteistyötä, koulupsykologien ja luokanopettajien välistä yhteistyötä, sekä koulupsykologien ja luokanopettajien välisen yhteistyön haasteita.

2.1 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa yhteistyötä kahden tai useamman tahon välillä, jolla tapahtuu tiedon ja taidon jakamista yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi (Savolainen ym., 2020).

Moniammatillinen yhteistyö nähdään tukevan tiedon, taidon, ideoiden, sekä resurssien jakamista ja se luo tilan nopeammille ratkaisuille (Aira, 2012; Bates ym., 2019; Pärnä, 2012; Savolainen ym., 2020). Suomen kielessä moniammatillinen yhteistyö on muodostunut käsitteeksi kuvastamaan kaikkia yhteistyön muotoja, vaikka englannin kielellä yhteistyölle on useampia termejä. Moniammatillisessa yhteistyössä toimii usea eri ammattikunta, joiden koulutus, ajatusmaailmat, sekä tavat ovat kullekin ammatille ominaisia. Näiden ammattien välisten eroavuuksien vuoksi on yhteisen kielen löytäminen tärkeää, jotta yhteistyö olisi mahdollisimman sujuvaa. (Isoherranen, 2008.)

Moniammatillinen yhteistyö on nähty hyödyllisenä ja yksilöä tukevana toimintana, ja ideoiden ja ajatusten yhteinen työstäminen on parantanut työn laatua. Yhteistyön edellytyksenä on koettu tiivis ja läheinen kiintymyssuhde työparin tai -ryhmän kanssa. (Jardi, ym., 2022; Stasser & Abele, 2020.) Testa (2023) avaa Australian kouluissa toimivan moniammatillisen yhteistyön vaativan läpinäkyvyyttä oppilaisiin liittyvissä huolissa. Tämän lisäksi tutkimuksen mukaan tietämys ulkopuolisista mielenterveysvirastoista, sekä ymmärrys ja taito määrittää mikä tuki parhaiten palvelee oppilasta ja milloin on otettava koulun ulkopuoliset tahot mukaan yhteistyöhön, on tärkeää. Yhteistyö edellyttää osallistujiltaan luottamusta ja uskallusta nähdä toinen taho yhteistyökumppanina ja vastuunjakajana lopputuloksesta (Aira, 2012; Pärnä, 2012).

2.2 Koulupsykologin ja luokanopettajan välinen yhteistyö

Koulupsykologi-oppilas-suhdeluku on enintään 780 oppilasta yhtä koulupsykologia kohden (Oppilashuoltolaki, 2013), joten nopea, tehokas ja jatkuva kommunikaatio on tärkeää koulupsykologien tukiessa oppilaiden kehitystä yhteistyöllä eri ammattitahojen välillä (Savolainen

ym., 2020). Moniammatillinen yhteistyö onkin oltava opettajan ja koulupsykologin työssä päivittäistä, sillä oppilaiden hyvinvointi ei voi olla yhden tahon tai ammatin vastuulla (Testa, 2023).

Koulupsykologin työtehtäviin kuuluu opettajien kanssa kommunikointi. Näin saavutetaan syvempi ammatillinen ymmärrys oppilaiden ajattelusta ja käyttäytymisestä, sekä mahdollistettaisiin työkalujen jakaminen niin oppilaille kuin opettajille erinäisten haasteiden ja tilanteiden niin vaatiessa. (Mäkelä, 2019; Sokołowska & Kutra, 2020.) Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (§16) (2013) velvoittaa oppilaitoksen työntekijän olemaan välittömästi yhteyksissä opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluihin hänen huomattessaan opiskelijan tarvitsevan psyykkisten, sosiaalisten tai opiskeluvaikeuksiin liittyvää tukea tai puuttumista. Tämä laki velvoittaa yhteistyötä opettajan, koulupsykologin, ja opiskelijan välillä, jotta kaikki tarvittava tieto jaetaan psykologin tai kuraattorin arviointiin vaadittavalla tavalla ja laajuudella. Bates ym. (2019) korostaa yhteistyön edesauttavan tätä lain velvoittamaa tuen antamista. Moniammatillisen yhteistyön myötä oppilaat saavat nopeammin parempaa tukea, sekä johdonmukaisia jatkotoimenpiteitä, sillä yhteistyö on koordinoitua ja harjoiteltua. Tämä vaatii molemminpuolista yhteistyötä niin koulupsykologin, kuin luokanopettajan taholta. (Bates ym., 2019.)

Savolainen ym. (2020) tutkimuksen tuloksissa ilmenee opettajien yleinen tyytyväisyys mielenterveyspalveluiden toimivuuteen. Tästä huolimatta erityisesti opettajien ja psykologien yhteistyöhön ja sen toimivuuteen oltiin tyytymättömiä. Tutkimuksen mukaan vain 38% opettajista ja peruskoulun henkilökunnasta olivat tyytyväisiä koulun ja lasten psykiatristen palveluiden väliseen yhteistyöhön.

Yhteistyön tarve korostuu opettajan erityisen rooliin ansiosta. Toisin kuin muut toimijat, kuten psykologit ja mielenterveyspalvelut, opettaja on päivittäin mukana oppilaan arjessa. (Savolainen ym., 2020.) Yhtä lailla Müllerová ja Šmahaj (2023) näkivät tutkimuksessaan koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyön arvoa Tšekkiläisissä kouluissa. Tutkimuksessa yhteistyön aikaansaamiseksi tärkeiksi seikoiksi nousi opettajan ja koulupsykologin luonteenpiirteet, koulun johdon rooli ja toiminta, koulun opintosuuntaus, sekä koulupsykologin tehtävien ja aseman ymmärrys kouluyhteisössä.

Ahtola (2012), sekä Lempinen (2021) näkevät yhteistyön arvon yhtä merkityksellisenä luokanopettajien erityisen aseman näkökulmasta kuin Müllerová ja Šmahaj (2023), Savolainen ym. (2020), sekä Testa (2023). Ahtola (2012) painotti ennaltaehkäisevän ja jatkuvan yhteistyön olevan avain terveemmälle, menestyvämmälle ja paremmalle koulumaailmalle. Lempisen (2021) tuloksien mukaan 8–9-vuotiaiden mielenterveydellisten palveluiden tarve kasvoi radikaalisti 24-vuoden tutkimusajassa. Tutkimuksessa poikien hakeutuneisuus tuen piiriin nelinkertaistui ja tytöillä

kuusinkertaistui. Tästä huolimatta mielenterveydellisten palveluiden saatavuus ei kasvanut samassa suhteessa.

Sokołowska ja Kutra (2020) korostivat tutkimuksessaan koulupsykologin työn vaativan tietynlaista itsepäisyyttä ja omatoimisuutta. Koulupsykologin on pystyttävä omatoimisesti kohdentamaan tuki, rajoittamaan työtään, sekä omalla toiminnallaan luoda koulun yhteishenkeä. Sokołowska ja Kutra (2020) korostavat myös opettajille tarjottavaa koulupsykologien tukea ja konsultointia, ei ainoastaan oppilaisiin kohdistuvaa työtä. Lisäksi he korostavat tietosuojan tuomia rajoitteita koulupsykologin työssä.

2.3 Yhteistyön haasteet

Vaikka moniammatillisen yhteistyön arvokkuus näkyikin useamman eri tutkimuksen valossa (Ahtola, 2012; Aira, 2012; Bates ym., 2019; Isoherranen, 2008; Jardi, ym., 2022; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Pärnä, 2012; Savolainen, ym., 2012; Sokołowska & Kutra, 2020; Stasser & Abele, 2020; Testa, 2023), on yhteistyöhön liittyen silti ilmennyt haasteita ja komplikaatioita (Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2012; Sokołowska & Kutra, 2020).

Koulupsykologien ja luokanopettajien välisen yhteistyön suurimmaksi esteeksi ovat ilmenneet opettajan ja koulupsykologin asenne ja ominaisuudet, koulun painopisteet, dynamiikkaan liittyvät ongelmat sekä ymmärrys koulupsykologin roolista. Näistä haasteista kuitenkin opettajien asenne ja siihen liittyvät ennakkoluulot ja yhteistyövalmiuksien puutteet nousivat painavimmiksi haasteiksi. Ristiriita opettajien ymmärryksessä koulupsykologien roolista herätti myös haasteita yhteistyössä ja luottamuksessa koulupsykologien ja luokanopettajien välillä. (Savolainen, ym., 2012; Müllerová & Šmahaj, 2023.)

Kouluterveydenhuollon on tarjottava ennaltaehkäisevää tukea oppilailleen (THL, 2017).

Oppilashuoltoon kuuluvat koulu- tai opiskeluterveydenhuolto, kuraattoripalvelut, sekä psykologipalvelut. Opiskelijalle on taattava enintään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä hänen pyytämänsä tuki, sillä hänellä on oikeus saada psykologi- ja kuraattoripalveluita (Oppilashuoltolaki, 2013). Tämä voi olla haastavaa ilman toimivaa yhteistyötä. Savolaisen, ym. (2012) tutkimuksen tuloksien mukaan yhteistyön haasteiksi muodostui yhteistyön rakenteet, henkilökuntaan liittyvät haasteet, sekä haasteet asenteissa. Lasten mielenterveydellisiin haasteisiin puuttumisen oikea-aikaisuus nousi myös yhdeksi tyytymättömyyden kohteeksi. Opettajat nostivat esiin resurssien puutteen, sekä tietämättömyyden ja ammatillisen neuvonnan vähäisyyden. Tutkimuksessa opettajien mielestä moniammatillisessa yhteistyössä suurimmat haasteet olivat yhteistyössä psykiatrasta tukea antavien tahojen kanssa. (Savolainen ym., 2012.)

Müllerová ja Šmahaj (2023) tutkimusaineiston mukaan suurin haaste Tsekkiläisissä kouluissa oli opettajien ymmärtämättömyys koulupsykologien tehtävien, pätevyyksien, sekä mahdollisuuksien laajuudesta. Yhteistyö koulupsykologien ja opettajien välillä ilmeni harvoin ja opettajien asenteet nousivat suurimmaksi osatekijäksi yhteistyön haasteissa. Opettajan luonteenpiirteet nähtiin olevan yhteyksissä opettajien asenteisiin. Tutkimuksessa yhteistyötä haastaviksi tekijöiksi nousivat myös opettajan itseluottamus, koulupsykologin luonteenpiirteet ja halu tehdä yhteistyötä, sekä koulun johdon asema yhteistyössä.

Lapsuus luo pohjan elämän eri vaiheille, ja se on suuressa roolissa kehityksessä. Mielensterveydellisen hyvinvoinnin on todettu auttavan lasta käsittelemään ja selvittämään eri ikävaiheisiin liittyvät muutokset ja haasteet. (THL, 2024.) Koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyö on kriittisessä osassa oppilaiden mielensterveyden takaamisessa. Amerikassa 30–40% nuorista sairastuu mielensterveydellisiin ongelmiin ennen teini-ikää (Sanchez, ym., 2018). Suomessa THL (2024) mukaan yli puolet aikuisiän mielensterveysongelmista on saanut alkunsa jo ennen 14:tä ikävuotta. THL (2025) tilastojen mukaan mielensterveysperusteiset tutkimus- ja hoitokäyntejä terveydenhuollossa ovat olleet nousussa. Sokołowska ja Kutra (2020) korostaa koulupsykologin sivurooliasemaa lapsen elämässä. Lasta lähemmin tuntemattoman koulupsykologin näkökulma tilanteeseen saattaa avata lapsen elämään ja siihen liittyviin haasteisiin aivan uuden näkökulman. Luokanopettaja nähdään ainutlaatuisena hänen aktiivisen ja oppilasta lähellä olevan roolinsa ansiosta. Tämän myötä on usein muodostunut läheinen luottamussuhde. Ahtola (2012), Müllerová ja Šmahaj (2023), Savolainen ym. (2020), Testa (2023) tutkimukset sekä Sokołowska ja Kutra (2020) tulokset antavat ymmärtää, että sekä koulupsykologin, että luokanopettajan asema oppilaan elämässä voivat yhdessä ja yhteistyön myötä olla avain tuen oikealle kohdentamiselle.

3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyötä kolmen tutkimuskysymyksen näkökulmasta. Oppilashuoltolaki (2013) vaatii, että yhteistyötä koulupsykologin ja luokanopettajan välillä tapahtuu ja velvoittaa erityisesti luokanopettajat olemaan välittömästi yhteyksissä koulupsykologiin tai kuraattoriin huomatessaan tämän tuen mahdollisen tarpeen. Aiemmin koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyötä on tutkittu sen toimivuuden näkökulmasta, mutta rajausta yhteistyön haasteisiin ei olla tehty (Ahtola, 2012; Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2020).

Koulupsykologin työnkuvaa määrittelee eri lainsäädännöt, kuten POL (2003), sekä oppilashuoltolaki (2013). Näiden lisäksi erityisesti Sokołowska ja Kutra (2020), sekä Bates ym. (2019) käsittelevät tutkimuksissaan koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyötä. Tämän tutkimuksen ensimmäisen tutkimuskysymyksen myötä onkin tarkoitus selventää tämän yhteistyön kuvaa koulupsykologin näkökulmasta.

1. Miten koulupsykologit kokevat ja näkevät yhteistyön luokanopettajien kanssa?

Aiemman tutkimuksen myötä koulupsykologien ja luokanopettajien välisessä yhteistyössä on ilmennyt haasteita (Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2012; Sokołowska & Kutra, 2020). Toisen kysymyksen myötä syvennytään koulupsykologien kokemiin haasteisiin yhteistyössä luokanopettajien kanssa.

2. Ilmeneekö koulupsykologin ja luokanopettajan välisessä yhteistyössä haasteita?

Kolmas tutkimuskysymys pureutuu Airan (2012), Batesin ym. (2019), Jardín ym. (2022), Pärnän (2012), Stasser ja Abelen (2020), Savolaisen ym. (2020), sekä Testan (2023) myötä toimivan moniammatillisen yhteistyön tutkimuksiin rinnastaen koulupsykologin näkemyksiä toimivaan yhteistyöhön luokanopettajien kanssa.

3. Mikä tekee koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyöstä toimivaa?

4 Menetelmät

Tutkimus toteutettiin laadullisena, kvalitatiivisena puolistrukturoituna haastattelututkimuksena. Tutkimus käsittelee yhteistyötä kokonaisuutena ja tavoitteena on luoda syvempi ymmärrys haastateltavien koulupsykologien yksilökohtaisten kokemusten yhteneväisyyksistä. (Alasuutari, 2019; Hirsjärvi & Hurme, 2022; Seale ym., 2016.)

4.1 Aineiston keruu

Pyyntö haastatteluun osallistumiselle lähetettiin sähköpostitse valituille koulupsykologeille ympäri Suomen. Valitut haastateltavat olivat työsopimuksessa Suomessa olevan peruskoulun kanssa, he olivat koulutettuja psykologeja, sekä heillä oli kokemusta opettajien kanssa yhteistyön tekemisestä. Koulupsykologit valikoituivat sattumanvaraisesti, eikä valintaprosessiin kohdistunut erillistä seulontaa edellä mainitun lisäksi. Yhteydenottosähköpostissa korostettiin tutkimuksen tavoitetta ymmärtää koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyöhön liittyviä haasteita. Yhteydenottosähköposti lähetettiin kahdelletoista haastateltavalle, joista ensimmäiset seitsemän vastannutta valikoituivat haastateltaviksi. (Cohen ym., 2018.)

Haastattelut toteutettiin etäyhteyden välityksellä yksilöhaastatteluna haastateltaville sopivassa ajankohdassa. Haastattelu äänitettiin ja äänite säilytettiin Turun yliopiston ohjeiden mukaisessa tietosuojatussa Seafile taltiojärjestelmässä. Haastattelurunkona (Liite 1) toimi 11 ennalta määriteltyä haastattelukysymystä, jotka sisälsivät tarkentavia alakysymyksiä. Haastattelurungon kysymykset muodostuivat yhdessä moniammatillisen yhteistyön liittyvän kirjallisuuden kanssa, sekä haastateltien ajatusten ja pohdintojen kokonaisuuden avulla. Moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvä kirjallisuus tuki ajatusta koulupsykologin ja luokanopettajien välisestä yhteistyöstä, siihen liittyvistä haasteista, sekä toimivan yhteistyön edistäjistä. Näiden tuloksien, pohdintojen ja tutkimusten myötä kysymyksien asettelu, järjestys ja muoto muodostuivat. (Ahtola, 2012; Aira, 2012; Bates ym. 2019; Isoherranen, 2008; Jardi, ym., 2022; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Pärnä, 2012; Savolainen, ym., 2012; Seale, ym., 2016; Sokołowska & Kutra, 2020; Stasser & Abele, 2020; Testa, 2023.)

Haastattelumuotona toimi puolistrukturoitu haastattelu. Puolisturkturoitu haastattelu tarkoittaa, että kysymykset toimivat ohjaavina ja antoivat haastatteluihin rakennetta, mutta jokaisessa haastattelussa kysymyksien järjestystä ja muotoilua sovellettiin sopimaan haastatteluhetkeen ja keskustelun kulkuun. (Cohen ym., 2018; Hirsjärvi & Hurme, 2022; Seale ym., 2016.) Tutkimuksen kannalta olennaisinta oli saada haastateltavat kertomaan omista kokemuksistaan ja näkemyksistään aiheeseen liittyen.

Tarkentavat alakysymykset olivat haastattelussa tarvittaessa selventämässä kysymyksen asettelua,

mutta aiheet ja sisältö säilyivät riippumatta kysymysten järjestyksestä tai muotoilusta. (Seale ym., 2016.)

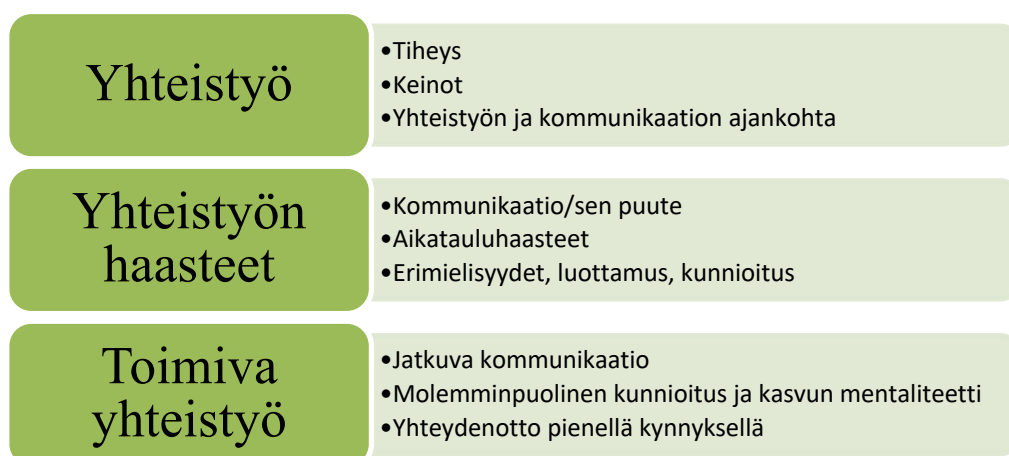
4.2 Aineiston analyysi

Tutkimuksesta hyötyy niin koulu kuin sen asiakkaat, eli oppilaat ja heidän perheensä. Tavoitteena on tuoda syvempää ymmärrystä koulupsykologien ja opettajien yhteistyön haasteista, ei syyttää ketään tuen tai avun puutteesta. Haastattelujen avulla tutkimuksesta saadaan ajankohtaista tietoa Suomen koulujen psykologien ja luokanopettajien yhteistyöstä.

Haastattelujen aikana tehtiin lyhyitä muistiinpanoja haastateltavan vastauksista, mutta ensisijainen huomio oli haastattelijan ja haastateltavan vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Välittömästi haastattelun jälkeen kirjoitettiin haastattelussa esille tulleita aiheita muistiin, jotta jo ennen litterointia oli mahdollista yhdistellä eri haastateltavien kokonaisuuksia. (Cohen ym. 2018; Hirsjärvi & Hurme, 2022; Seale ym., 2016.)

Haastattelujen jälkeen äänitteet litteroitiin sanantarkasti mahdollisimman tarkan aineiston saavuttamiseksi. Litteroinnin ja aineistoon tutustumisen jälkeen aineisto käsiteltiin koodauksen avulla, jotta näiden käsittely olisi mahdollisimman johdonmukaista. Koodaus toteutui lukemalla useita kertoja aineistoa, jonka avulla etsittiin toistuvasti esiintyviä teemoja. Alaotsikoiden avulla yksinkertaisestiin tutkittavia teemoja, jotta olennaiset piirteet ja tarkemmat tutkittavat teemat selkeytyivät. (Hirsjärvi & Hurme, 2022)

Aineistosta nousi haastatteluvaiheessa ja korostui litterointivaiheessa seuraavat teemat; yhteistyö, yhteistyön haasteet, sekä toimiva yhteistyö. Teemojen alaotsikoiksi ja käsiteltäviksi aiheiksi muodostui jokaisen teeman kohdalla kolme alakappaletta, jotka näkyvät Kuviossa 1.

KUVIO 1. Tutkimustulosten teemat.

Kuviossa 1 kuvatut teemat löytyivät koodaamalla litteroituihin haastatteluihin ensin kaikki yläotsikkoon liittyvät teemat. Nämä teemat jaettiin seuraavaksi kolmen edellä esitetyn tutkimuskysymyksen alle. Tämä tarkoitti, että ensimmäinen teema vastasi tutkimuskysymykseen yksi, toinen teema taas tutkimuskysymykseen kaksi, jolloin kolmas teema vastasi tutkimuskysymykseen kolme. Näiden koodien myötä haastateltavien vastaukset voitiin sijoittaa edellä mainittujen tutkimuskysymyksiin alle. (Cohen ym., 2018; Hirsjärvi & Hurme, 2022)

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen validiteetin vahvuudeksi nähtiin puolistrukturoitu haastattelututkimus (Hirsjärvi & Hurme, 2022; Seale ym., 2016). Haastatteluun osallistuminen oli kertaluontoista ja täysin vapaaehtoista. Haastateltavilta varmistettiin suostumus osallistumiseen yhteydenottovaiheessa kirjallisesti, sekä haastattelutilanteessa suullisesti. Haastattelun alussa kerrottiin tutkimuksen aihe, näkökulma ja mahdolliset tarvittavat tiedot. Haastateltavan sukupuoli, ikä, työsuhteen pituus eivät olleet tutkimuksen kannalta merkityksellisiä, joten näitä ei selvitetty. Haastateltavien anonymiteetti säilytettiin koodaamalla nimet ”Haastateltava”, sekä numeroilla ”1-7”. Haastateltavien numerointi ja järjestys ei korreloi haastatteluiden tapahtumajärjestyksen kanssa, sillä haastateltavien numerointijärjestys sekoitettiin litterointivaiheessa, jotta saavutettaisiin yhä syvempi anonymiteetti. (Cohen ym., 2018.)

Haastattelututkimusta tehdessä tutkijan ennakkokäsityksien vaikutukselta on mahdotonta välttyä. Jotta haastattelijan ennakoasenteet eivät liikaa vaikuttaisi tutkimukseen, kysymykset aseteltiin mahdollisimman avoimiksi. Tutkija tavoitteli mahdollisimman neutraalia asennoitumista aiheeseen ja vastauksiin, eikä haastattelun aikana tuotu lisätietoa tai muuta informaatiota, joka voisi vaikuttaa haastateltavan vastauksiin. Tutkimuksen vahvuudeksi nähtiin haastattelijan kokemattomuus. Haastattelijalla itsellään ei ollut aiempaa kokemusta koulupsykologin, eikä luokanopettajan vakituisesta roolista. (Hirsjärvi & Hurme, 2022; Seale ym., 2016.)

Tutkimuksen validiteettia ei ole mahdollista täysin taata, mutta tutkimuksessa on otettu huomioon sitä haastavia tekijöitä ja pyritty minimoimaan validiteettiongelmia. Tutkimuksen validiteettia rajoittaa tutkimusaineiston koko. Haastateltavia tutkimuksessa oli vain seitsemän, joka ei anna tarpeeksi laajaa kuvaa. Tutkimuksen tulokset ovat yleistyksiä, eivätkä ne voi täysin kuvata koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyötä. Tutkimuksen pienen koon vuoksi tavoiteltiin mahdollisimman laajaa ymmärrystä aiempien tutkimusten tuloksista, jolloin tutkimustuloksia pystyisi niihin vertaamaan. Tämän myötä oli mahdollista ymmärtää paremmin tuloksiin vaikuttavaa validiteettiongelmia. (Cohen, ym., 2018.)

5 Tulokset

Tulokset käsitellään kolmen eri teeman kautta. Käsiteltävät teemat ovat: yhteistyön, yhteistyöhön liittyvät haasteet, sekä toimiva yhteistyö (Kuvio 1). Haastateltavien vastaukset ovat suoria lainauksia ja lainaukset numeroitu (1-31). Tämä sujuvoittaa vastausten käsittelyä myöhemmässä tuloksien analysointivaiheessa.

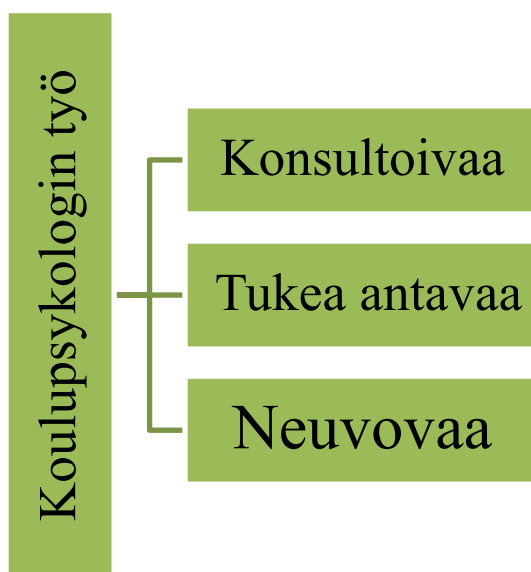
5.1 Yhteistyö

Koulupsykologina työskentelyssä korostuu kaikkien haastateltavien osalta konsultoiva, tukea antava, oppilasvastaanottollinen, sekä neuvova työ, joka näkyy kuviossa 2. Koulupsykologin työn yhteisöllinen puoli mainittiin myös useammassa haastattelussa. Yhteistyön lisäksi, oppilashuoltolain (2013) velvoittamien palveluiden, kuten konsultaatioiden, neuvojen, sekä tukitoimien tarjoaminen nousi aineiston myötä koulupsykologien ydintehtäväksi. Koulupsykologit kokivat tehtävänsä ja roolinsa koulussa olevan todella monipuolinen ja sitä kuvailtiin seuraavanlaisesti:

(1) Hyvin paljon konsultoivaa tukea sekä opettajille että neuvontaa, ohjausta vanhempien kanssa. Oppilasvastaanottoja alakoululaisisten kanssa. (Haastateltava 1)

(2) Itse näen hyvin kokonaisvaltaisena oman roolin. Me ollaan ne aikuiset, jotka auttaa ja kannattelee tätä lasta ja perhettä... Mun työ on myös hyvin työnohjauksellista työtä.

(Haastateltava 6)

KUVIO 2: Koulupsykologin työ.

Koulupsykologin konsultoiva, tukea antava ja neuvova työ nähtiin kohdistuvan niin oppilaisiin kuin opettajiinkin. Koulupsykologin työ ei rajoittunut pelkästään oppilasvastaanotolliseen työhön vaan myös opettajien vastaanottoihin heidän huoliinsa, ajatuksiin ja murheisiin liittyen.

Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyö oli aineiston mukaan päivittäistä ja toistuvaa työpäivän aikana. Haastateltava 4 toteakin: (3) ”Aika monta kertaa”. Yhteistyö nähtiin arvokkaana ja tukevan niin koulupsykologin, kun luokanopettajan työskentelyä positiivisesti, sekä negatiivisesti. Opettajat olivat todella tuttuja osalle haastateltavista ja tämä edesauttoi yhteistyön sujuvuutta. Toiset haastateltavat kokivat taas olevansa vain tarvittaessa käytössä, eikä henkilökohtaista suhdetta opettajiin ollut työtehtävien ulkopuolella.

(4) Olen osa työyhteisöä hyvässä ja pahassa, koko aika vietetään ja näin pois päin, mutta se tarkoittaa sitä, että opettajat tulee kauhean tutuiksi, mä tunnen niiden toimintatavat.

(Haastateltava 6)

Aineiston perusteella koulupsykologien ja luokanopettajien kommunikointi, yhteistyö ja yhteydenotot riippuivat opettajasta ja persoonasta. Opettajat olivat yhteyksissä tavalla, joka oli heille mieluisin, usein riippumatta koulupsykologin kehotuksista jonkin tietyn yhteydenottomuodon suuntaan. Samat yhteistyön muodot toistuivat jokaisen haastateltavan kohdalla. Aineistossa nousi yhteydenottomuodoiksi mm. Wilma, soittaminen, käytävällä tai opettajanhuoneessa asian ilmaiseminen, sekä työhuoneessa konsultoiminen, joko ilman ajanvarausta tai ajanvarauksen kanssa. Wilma on kodin ja koulun välinen kommunikaatiojärjestelmä (WILMA, 2025).

(5) Wilma tai ovelle ovat ne yleisimmät. (Haastateltava 4)

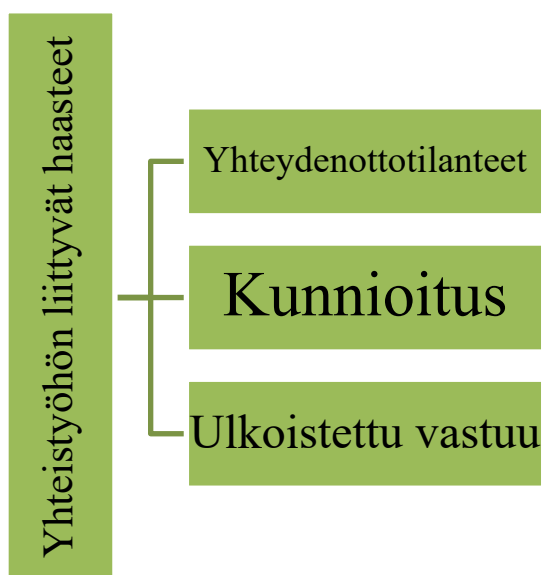
Yhteisen ajan löytämisen eteen olivat koulupsykologit valmiita tekemään työtä. Haastateltavat sanoivat tavoittelevansa yhteistyötä, jolloin heidän aikataulujensa oli oltava helposti muokattavia, jotta äkilliset konsultaatiot mahtuivat päivään. Välitunnit ja muut ”jämäajat”, kuten Haastateltava 2 sanoi olivat yleisimpiä aikoja konkreettisille, aikaa ja turvallista tilaa vaativille yhteistyöhetkille.

(6) Välituntien aikana yritetään löytää opettajille sopiva rako, mutta joskus voi olla oppitunninkin ajalle sovittu joku juttu... Mahdollisuuksien mukaan myös yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä. (Haastateltava 1)

(7) Kyllä, sen mukaan on paras mennä, että mikä on kullekin se paras luontevin. Yleensä ainakin katson opettajien välitunnit ja yritän tarjota niihin väleihin niitä konsultaatiohetkiä. (Haastateltava 3)

5.2 Yhteistyöhön liittyvät haasteet

Jokaisen haastateltavan kokemukset yhteistyöstä opettajien kanssa olivat kokonaisuudessaan positiivisia, mutta myös yhteistyöhön liittyviä haasteita ilmeni haastatteluiden myötä. Haastateltavat korostivat yhteistyöhön liittyvien haasteiden olevan yksittäisiä, mutta kokonaiskuvassa näiden olevan huomiota tarvitsevia kehityskohteita. Kolmea vastaustyyppiä nousi esille yhteistyön haasteista. Nämä näkyvät kuviossa 3: yhteydenottotilanteet, toisen työn kunnioitus, sekä ulkoistettu vastuu. Jokainen haastateltu koulupsykologi koki haasteita yhteydenottotilanteissa. Tällaisiksi nousivat yhteydenoton muoto, tapa, ajankohta, sekä selkeys. Samat aiheet ja toimintatavat nousivat kaikkien haastateltavien osalta, vaikka sananmuodoissa ja ilmaisutavoissa oli hieman vaihtelua.

KUVIO 3. Yhteistyöhön liittyvät haasteet.

Haastateltavista kaikki paitsi yksi (Haastateltava 3) nosti esille opettajien tavan kertoa mielenpäällä oleva aihe koulupsykologille ohimennen. Tämä loi tietosuojallisia haasteita. Moniammatillisessa yhteistyössä koulupsykologeja ja opettajia koskee tietosuoja-, sekä salassapitolaki. Jokaista ammattia kohden on omat lakisääteiset linjaukset. Koulupsykologeja, sekä luokanopettajia koskee tietosuojallisia ja salassapidollisia lakeja, jotka määrittelee oppilashuoltolaki 22§ (2013), sekä PEL 40§ (1998). Tähän liittyvistä haasteista haastateltavien 3 ja 7 kommentoi seuraavanlaisesti.

(8) Pitää huolehtia luottamuksellisuuden säilymisestä, että kukaan muu ei voi kuulla niitä konsultaatioita, ja toisaalta pitää olla mielenilassa, että pitää pystyä muistamaan asia vielä kun pääsee työhuoneelle asti. (Haastateltava 3)

(9) Haastavin tapa on esimerkiksi kahvihuoneessa, koska siellä voi tulla koska siinä täytyisi olla koneen äärestä ja katsoa oppilaan tietoja, ja näin, niin eihän siinä sitten välttämättä muista kaikkea (Haastateltava 7)

Haastateltava 3 toi esiin kuitenkin tärkeän näkökulman ja näki mielekkääksi tavaksi kommunikoida nopeita asioita ohimennen opettajien kanssa. Koulupsykologina hän pyrki olemaan siellä missä muutkin, joten luonnollisin yhteydenotto-tilanne oli käytävällä tai nopeasti ohimennen. Tämänkaltaisen yhteydenoton myötä oli mahdollista nopeammalla ajalla kohdata ja keskustella useamman konsultaatiota vaativan opettajan kanssa, sillä konsultaatioon ei tarvinnut varata erillistä aikaa tai paikkaa.

(10) Niin sitten se kun näkee aina käytävällä, koen, että se on toimiva tapa jos on asiaa (Haastateltava 3)

Koulupsykologit nostivat esille myös kokemuksiaan yhteydenottojen ajankohdasta. Konsultaatioiden, ideoiden tai tuen tarve huomattiin olevan yllätyksellistä, jolloin näiden kohtaamisten etukäteen suunnittelu oli lähes mahdotonta. Tästä riippumatta opettajat olettavat koulupsykologin pystyvän tarjoamaan välittömän avun, ajan ja ratkaisun yhteistyötartpeelle.

(11) Psykologiin ollaan yhteydessä, siinä kohtaa, kun opettajalla on jo varma etukäteisnäkemys. (Haastateltava 1)

(12) Toiset opettajat ottavat ehkä pienemmällä kynnyksellä yhteyttä, ja sitten joistakin ei kuulu ollenkaan. En tiedä, onko se kynnys ottaa yhteyttä minuun ... Olen yrittänyt painottaa sitä pallottelua, että ei tarvitse tulla valmiiden vaatimuksien kanssa (Haastateltava 2)

(13) Tuntuu olevan aina hirveän kiire... että ei käyttäisi kiirettä keinona saada asiaa eteenpäin. (Haastateltava 4)

Haastateltava 2, 4 ja 5 pohtivat syitä, miksi yhteydenotto tapahtuu vasta niin myöhään. Haastateltavat kertoivat, kuinka paljon helpompi olisi auttaa tilanteessa, jossa yhteistyö aloitetaan samalta tasolta. Ennen ennakkoluuloja tai oletuksia toimenpiteistä, tilanne tai haaste voitaisiin käsitellä rauhallisemmin ja helpommin. Opettajilla koettiin olevan monia syitä yhteydenottojen viivyttämiseen, mutta koulupsykologit kokivat, että he ovat yrittäneet ilmaista heidän tahtoaan ja tavoitteitaan toimivamman yhteistyön suuntaan.

(14) Minusta tuntuu, että opettajilla on vähän tyyliä yksinään pärjäämisen eetos. (Haastateltava 2)

(15) Ehkä tavallaan psykologille ohjaaminen tai psykologin kanssa keskustellaan, on yksi ylimääräinen lisähomma, jonka he kokevat että ei pitäisi kuulua heille. (Haastateltava 4)

(16) Se on turhan iso kynnys siihen, että asioiden pitää olla valmiit. (Haastateltava 5)

Esille nousi myös selvä haaste koulupsykologien ajan, ammattitaidon ja näkemyksien kunnioituksen puutteesta. Haastateltavat kokivat yhteydenottojen tapahtuvan vasta valmiiden diagnoosien ja mielipiteiden muodostettua. Tämän lisäksi koulupsykologit kokivat opettajien tavan kommunikoida tuen tai konsultaatioiden tarpeesta olevan ”nopeasti hutaistu” niin kuin haastateltava 4 sanoi, jolloin riittävää tietoa ja ymmärrystä tuen tarjoamiseen ei vielä ollut. Tutkimuksen tuloksissa ilmeni myös opettajien epäily koulupsykologien konsultaatioihin, ammattimatillisiin päätöksiin ja näkemyksiin. Jos nämä eivät miellyttäneet opettajia, aiheutti tämä kiukuttelua ja pahimmassa tapauksessa koulupsykologin ammattitaidon väheksymistä konsultaatiota vaativan oppilaan vanhempien läsnäollessa.

(17) Jos pyydetään jotain apua ja yhteistyötä, niin se on, tosi nopeasti hutaistu sinne, ja sitä ei oikein ymmärrä, mistä on oikeastaan edes kyse. Kun psykologin tutkimukselle ei ole tarvetta, niin siitä aletaan kiukuttelemaan. (Haastateltava 4)

(18) Opettaja on vastustanut arvioita ja olisi voinut vähätellä sen merkitystä (Haastateltava 5)

(19) Hänellä on jo valmis näkemys siitä, että on esimerkiksi joku diagnosoitava häiriö. (Haastateltava 3)

Kokonaisvaltainen kunnioitus työyhteisössä koulupsykologeja kohtaan nousi erääksi haasteeksi. Ääritapauksessa koulupsykologien taukoja ja tilaa ei kunnioitettu edes saniteettitiloissa.

(20) Esimerkiksi tiedän, että jos on vessakoppeja, niin jotkut opettajat ovat huudelleet vessakoppeihin asti, näitä konsultaatioitansa, ja sitten on pitänyt olla jotenkin niin, että hei mä oon nyt täällä vessassa. (Haastateltava 3)

Kolmanneksi haasteeksi yhteistyössä heräsi opettajien taipumus ulkoistaa vastuu. Ulkoistettua vastuuta pohti haastateltava 6 seuraavanlaisesti

(21) Yhteistyön sisältö voi olla ongelma opettaja odottaa, että koulupsykologi hoitaa lapsen asiat kuntoon ja yrittää ulkoistaa itsensä lasten asioiden hoitamisesta. Mikä blokkaa, sitä yhteistyötä ja lapsen auttamista on se, jos ihmiset näkee hyvin kapea alaisesti oman työtehtävänsä, että minun tehtäväni ei ole mitään muuta kuin se opettaminen (Haastateltava 6)

Ulkoistetun vastuun syyksi nähtiin taitamattomuus, ymmärtämättömyys, sekä opettajan persoonallisuuteen liittyvät seikat. ”Kaikkia ei vaan olla valitettavasti tehty opettajiksi” pohti Haastateltava 3.

(22) se liittyy taitamattomuuteen, osaan, ymmärtämättömyyteen ja osa siihen, että opettajan persoonallisuus on sellainen, ettei ole yksinkertaisesti valmiuksia lähestyä lapsia vaan pitää hirveästi etäisyyttä (haastateltava 6)

5.3 Toimiva yhteistyö

Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli löytää kehityskohteita koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyössä. Toimivan yhteistyön edellytykseksi nousi haastatteluiden myötä sujuva kommunikaatio ja keskusteleminen. Kokonaisuudessaan koulupsykologit olivat tyytyväisiä yhteistyöhön luokanopettajien kanssa. Haastateltava 5 nosti esiin toimivan yhteistyön vaativan molemminpuolista reflektointia.

(23) *Kyllä ja itse koen niin, että jos en ole tyytyväinen, niin mun pitää katsoa peiliinkin.*
(Haastateltava 5)

Parhaaksi ja luotettavimmaksi tavaksi ottaa yhteyttä nousi Wilma tai keskustelu kasvotusten jossain rauhallisessa tilassa. Koulupsykologin työtä nähtiin rajoittavan tila. Turvallisuuden ja salassapitovelvollisuuden vuoksi yhteydenottojen ja konsultoiminen on tapahduttava tilassa, jossa ulkopuoliset eivät kuule. Täten koulupsykologit kokivat toimivimmaksi yhteydenottomuodoksi Wilman ja varatun ajan. Wilman kautta yhteydenotot olivat automaattisesti koulupsykologilla tallella ja opettaja pystyi avaamaan tilannetta rauhassa, ilman kiirettä. Varatun ajan myötä koulupsykologit pystyivät olemaan varmoja salassapitovelvollisuuden turvaamisesta, sekä antamaan konsultaatiolle sille vaaditun ajan ja huomion, ilman häiriötekijöitä.

(24) *Wilmassa ja sitten puhutaan ihan rauhassa, työhuoneella tai luokassa. Minulla on muistiinpanovälineet ja tehtyä kirjaukset.* (Haastateltava 1)

Yhdessä keskusteleminen ja kommunikaatio nousivat aiheena esiin kaikissa haastatteluissa. Haastateltavat kokivat vuorovaikutuksen olevan tärkeä osa sujuvaa yhteistyötä. Kysyessämme miltä toimiva ja onnistunut yhteistyö opettajien ja koulupsykologien välillä näyttäisi, painotettiin molemmin suuntaisen kommunikaation ja informaation jakamisen olevan tärkeää. Keskustelun ja yhteistyön ollessa jatkuvaa, vältytään tilanteelta, jossa konsultaatio tapahtuu vasta myöhäisessä vaiheessa jo

alkanut tukiprosessia, jolloin törmätään komplikaatioihin, kuten väärinymmärryksiin ja turhautumisiin.

(25) Kaikista tärkeintä on panostaa vuorovaikutusosaamiseen. (Haastateltava 1)

(26) Ehkä vähän semmoinen, ettei asiat tulisi liian valmiiksi pureskeltua minulle (Haastateltava 2)

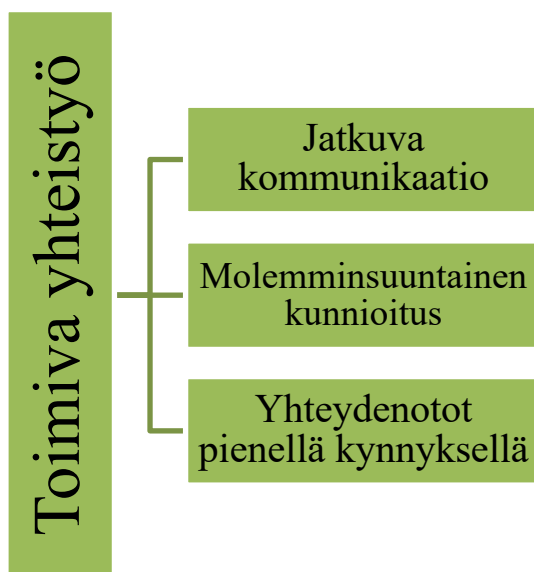
(27) Saumatonta ja luottamuksellista ja joustava. Ehkä se paras mahdollinen toteutunut yhteistyö on se, että se silta, joka suuntaan toimi. (Haastateltava 3)

Koulupsykologien kokemuksen yhteistyöstä ollessa kuitenkin pääsääntöisesti positiivinen, haastateltavat toivovat, että opettajat uskaltaisivat pienemmällä kynnyksellä olla yhteyksissä.

(28) Jotkut opettajat arastelevat sitä voiko konsultoida tai saanko sanoa tästä? Jotkut tuoreimmat opettajat yrittävät hoitaa asiat kaikki itse. On aivan Ok pyytää meitä apuun (Haastateltava 3)

(29) Pyytäkää minut mukaan jo palavereihin, että mä voin oman työni näkökulmasta kuunnella ja miettiä, että onko tarvetta johonkin. (Haastateltava 5)

Kokonaisuudessaan koulupsykologien kokemus heidän ja opettajien yhteistyöstä oli myönteinen. Haastateltavien näkemys toimivasta yhteistyöstä on kuvattu Kuviossa 4.

KUVIO 4. Toimiva yhteistyö: Yhteistyön edistäviä tekijöitä.

Koulupsykologit näkivät yhteistyön olevan suhde, joka heidän toivonsa mukaan olisi molemminpuolinen, jolloin yhteydenotot ja konsultaatiot tapahtuisivat molempien parhaaksi. Opettajien asenteet ja tahtotilat työhönsä liittyen nähtiin olevan vaikuttava, yhteistyötä lamauttava tai parantava asia.

(30) Opettajat, jotka ovat sitoutuneita omaan työhönsä ja oppilaiden kanssa, on kivaa ja helppoa, koska silloin me pystymme selvittämään jupakat ja erimielisyydet ja katastrofaaliset neuvottelut ja pelastamaan toisemme pulasta.” (Haastateltava 6)

(31) Ilmapiiri on muuttunut aikoinaan, kun ehdotin opettajalle, huomasin, että niitä jännitti se ihan hirveästi, että mennyt heitä sinne katsomaan, mikä se tehtävä oppilaan kohdalla olikaan, mutta ehkä sellainen on normalisoitunut. (Haastateltava 5)

5.4 Tulosten analysointi

Yhteistyö koulupsykologien ja luokanopettajien välillä on monipuolista (vastaukset 1 ja 2). Ensimmäisen tutkimuskysymyksen ”Miten koulupsykologit kokevat ja näkevät yhteistyön luokanopettajien kanssa?” tulokseksi koulupsykologit näkivät työnsä konsultoivana, tukea antavana, oppilasvastaanotollisena sekä neuvovana. Tämä on myös Sokołowskan ja Katran (2020) tutkimuksien perusteella noussut huomion kohteeksi. Koulupsykologien palveluiden tarjoaminen oli Oppilashuoltolain (2013) määrittämien työtehtävien mukaisia. Koulupsykologien konsultoiva, tukea antava ja neuvova työ ei rajoittunut vain oppilaisiin, vaan ulottui myös opettajiin, joka oli linjassa niin Sokołowskan ja Katran (2020) kuin Müllerová ja Šmahaj (2023) tutkimuksissa.

Yhteydenottomuodoissa, kuten Wilma, käytävällä konsultoiminen ja kasvotusten keskusteleminen oli tutkimustuloksien perusteella kaikkien haastateltavien välillä yhteneväisyyksiä. Tutkimuksessa korostui myös koulupsykologien tahto tehdä yhteistyötä, joka näkyi heidän tavoitteessaan järjestää ja löytää yhteinen aika konsultaatioille ja tapaamisille opettajien kanssa (vastaukset 3 ja 4). Tätä tukee myös Jardi ym. (2022), sekä Stasser ja Abele (2020) tutkimuksissaan, jotka todistavat tiiviin kiintymyssuhteen edesauttavan onnistuvaa yhteistyötä. Osan haastateltavien mielestä kuitenkin yhteistyöhön ei liittynyt erityistä kiintymyssuhdetta mikä nähtiin haasteena Jardi ym. (2022), sekä Stasser ja Abele (2020) tutkimustuloksissa.

Yhteistyömuodot rakentuivat niin opettajille kuin koulupsykologille mieluisien toimintatapojen ja kohtaamismuotojen ympärille. Persoonallisuuspiirteiden ja luonteiden vaikutus yhteistyöhön on noussut aiempien tutkimuksien perusteella (Savolainen ym., 2012; Testa, 2023) yhteistyön onnistumisen vaikutustekijäksi ja myös tämän tutkimuksen tulokset tukevat tätä.

Koulupsykologeille yhteistyön tavoittelemisen oli tärkeää. Aiemman tutkimuksen myötä on muodostunut käsitys yhteistyön arvokkuudesta ja sen merkityksestä koulun tarjoamille oppilashuollollisille toimille. (Ahtola, 2012; Bates ym., 2019; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2012; Sokołowska & Kutra, 2020; Testa, 2023.)

Koulupsykologien mielestä merkityksellisimmät ja suurimmat haasteet yhteistyössä painoutuivat kommunikaation muodon ja sen puutteen, aikatauluhaasteiden, sekä yhteistyöhön liittyvien erimielisyyksien ja luottamusongelmien ympärille. Näiden haasteiden lisäksi toisen ammattitaidon kunnioitus, sekä opettajien taipumus ulkoistaa vastuu nousivat tutkimuksessa haasteiksi. Nämä haasteet ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa, sekä vastaavat tämän tutkimuksen toiseen tutkimuskysymykseen ”*Ilmeneekö koulupsykologin ja luokanopettajan välisessä yhteistyössä haasteita?*”. Kommunikaatiohaasteiden yhdeksi syyksi nousi opettajien kokemus yhteydenottojen vaikeudesta ja asenteesta työn kokonaiskuvaan liittyen, jolloin yhteydenotoista puuttui usein tarvittava informaatio ja tieto, jonka avulla yhteistyötä olisi mahdollista jatkaa tai aloittaa. Savolainen ym. (2012), sekä Müllerová ja Šmahaj (2023) tutkimusten tulokset olivat linjassa tämän tutkimuksen tulokasten kanssa, mutta heidän tutkimuksissaan painoutuivat opettajien tietoisuus koulupsykologien roolista. Tämän tutkimuksen myötä ei noussut syvempää ymmärrystä opettajien koulutuksesta ja tietämyksestä koulupsykologien rooleista, joten tähän liittyen ei ole mahdollista tehdä havaintoja.

Koulupsykologien kokemukset opettajien yhteydenottojen muodosta nousivat suurimmaksi haasteeksi tutkimuksen mukaan. Yhteydenottomuotoihin liittyen heräsi kaikilla haastateltavilla huolta. Käytävällä tai ohi mennessä konsultoimisessa oli kaikkien haastateltavien mukaan eettisiä ja tietosuojallisia ongelmia, vaikka myös hyviä puolia löytyikin, kuten haastateltavien vastauksissa kohdissa 8 ja 9 ilmenee. Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyötä rajoittavaksi tekijäksi havaittiin tila, sillä konsultaatioita ja neuvoja oli rajoitettava turvaamaan salassapidollisia, eettisiä ja tietosuojallisia ongelmia. Sokołowska ja Kutra (2020) korosti saman haasteen kohdistuvan koulupsykologin työhön. Tietosuoja rajasi kenelle, missä kontekstissa ja oppilaan henkilökohtaisia tietoja jaettiin. Sokołowska ja Kutra (2020) korostivat myös tietosuojan luovan haasteita yhteistyössä, sillä koulupsykologit eivät aina olleet oikeutettuja kertomaan opettajalle oppilaaseen kohdistuvien toimenpiteisiin tai tuloksiin liittyvää informaatiota.

Testa (2023) korostaa yhteistyön läpinäkyvyyden edesauttavan sen toimivuutta. Haastateltavat koulupsykologit kokivat yhteydenottojen tapahtuvan vasta valmiiden johtopäätöksien tai mielipiteiden muodostuttua (vastaukset 11-13). Tämä muodostaa haasteen kommunikaation sujuvuudessa ja arvokkaan ammattitaidon jakamisessa (Müllerová & Šmahaj, 2023). Koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyön haasteeksi nähtiin myös yhteistyön muoto, johon ei kuulunut

läpinäkyvyyttä tai ammattitaidon jakamista, sillä opettajat eivät olleet valmiita jakamaan ja vastaanottamaan koulupsykologin tukea, kun vasta myöhemmin prosessissa.

Tuloksien perusteella opettajien kiire ja koulupsykologien kunnioituksen puute aiheuttivat myös haasteita yhteistyössä. Kiire näkyi yhteisen ajan löytämisen haasteena (13) opettajien tiukan aikataulun ja suuren työmäärän vuoksi, mutta myös heidän toimintansa ja tapansa ilmaista konsultaatiotarvetta oli koulupsykologien mielestä paikoin asiatonta. Opettajien kunnioituksen ja arvostuksen puute koulupsykologeja kohtaan näkyi haastateltavien vastauksissa 17-19, joka tuki aiempien tutkimusten tuloksia (Savolainen ym., 2012; Müllerová ja Šmahaj, 2023).

Opettajat eivät luottaneet tai hyväksyneet koulupsykologien ammattinäkemyksiä tai diagnooseja, missä on yhtenevää Müllerován ja Šmahajin (2023) tutkimustulosten kanssa. Tuloksissa ilmeni myös, kuinka koulupsykologien taukoja ja henkilökohtaista tilaa ei kunnioitettu vaatimalla konsultaatioita paikasta ja ajasta riippumatta (20). Työyhteisössä tulisi vallata toisen työtehtävien ja ajan kunnioitus riippumatta koulupsykologien roolien tietoisuudesta tai opettajan ymmärryksestä tai tahdosta tehdä yhteistyötä koulupsykologin kanssa (Müllerová & Šmahaj, 2023).

Tuloksissa ilmeni myös opettajien taipumus ulkoistaa vastuu (21). Ulkoistettu vastuu voidaan nähdä tietämättömyyden, taitamattomuuteen, itseluottamuksen tai kokonaisuutena kiinnostuksen puutteen tuloksena, jotka nähtiin myös aiemmissä tutkimuksissa yhteistyön haasteena (Müllerová ja Šmahaj, 2023). Aira (2012), Bates ym. (2019), sekä Pärnä (2012) korostivat yhteistyön tärkeyttä vastuunjaon näkökulmasta ja korostivat yhteistyön ennaltaehkäisevän uupumusta, yksinjäämisen tunnetta, sekä auttavan prosessoimaan tilanteita uudesta näkökulmasta, jotka nähtiin myös koulupsykologin toiveena tämän tutkimuksen haastatteluiden myötä (vastaus 27).

Ahtola (2012), Lempinen (2021), Müllerová ja Šmahaj (2023), Savolainen ym. (2012), sekä Testa (2023), tutkimuksissa korostui moniammatillisen yhteistyön arvokkuus, jossa heidän määritelmänsä mukaan toimivan yhteistyön edellytys on kommunikaatio, yhteys, sekä ennaltaehkäisevä ja jatkuva, johdonmukainen ja koordinoitu työ. Tämän tutkimuksen myötä nousi koulupsykologien näkökulmasta samat aiheet toimivan yhteistyön rakentajiksi, joka vastasi tutkimuskysymykseen numero kolme *”Mikä tekee koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyöstä toimivaa?”*.

Tämän tutkimuksen mukaan toimivan yhteistyön edellytykseksi nousi yhteinen, jatkuva ja sujuva kommunikaatio (23), jotka ovat samansuuntaisia edellä mainittujen tutkimusten kanssa (Ahtola, 2012; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2012; Testa, 2023.) Parhaaksi ja luotettavimmaksi yhteydenottomuodoksi varmistui Wilma, jonka kanssa tai irrallisena kasvotusten kommunikointi rauhallisessa tilassa (vastaus 24). Wilman kaltainen suojattu kommunikaatiokanava tai

keskusteluun varattu suojattu tila ratkaisevat Sokolowska ja Kutra (2020) esittämät haasteet tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta.

Spontaani kommunikaatio tai konsultoiminen kysymyksien noustessa (vastaukset 25-27) olivat tämän tutkimuksen mukaan koulupsykologien mielestä tärkeää toimivan yhteistyön saavuttamiseksi. Tämä tukee Bates, ym. (2019) tutkimustuloksia, joissa todetaan yhteistyön koulumaailmassa vaativan koordinoitua ja harjoitettua. Tämän tulee olla molempien suuntaista yhteistyötä, sekä jaetun vastuun arvostamista moniammatillisessa yhteistyössä. Tämä nähdään myös koulupsykologien tavoitteena haastatteluaineiston myötä (vastaukset 28 ja 29). Aira (2012), sekä Pärnä (2012) korostivat luottamuksen tärkeyttä yhteistyön edellytykseksi, joka osoittautui myös tässä tutkimuksessa koulupsykologien toiveeksi (vastaus 27).

Savolainen (2020) korosti erityisesti opettajien, sekä peruskoulun henkilöstön tyytyväisyyttä mielenterveyspalveluihin, vaikka yhteistyö näiden palveluiden tarjoajien kanssa olikin haastavaa. Hän korosti opettajien tyytymättömyyttä yhteistyöhön, ei niinkään palveluihin. Tämän tutkimuksen havainto oli kuitenkin Savolaisen ym. (2020) tuloksien kanssa ristiriidassa, sillä tyytyväisyys yhteistyöhön oli ilmiselvää. Yhteistyö nähtiin muuttuneena ja kehittyneenä parempaan suuntaan (30-31), sekä koulupsykologien näkemys yhteistyöstä oli lähtökohtaisesti todella positiivinen ja tavoitteellinen, eikä luokanopettajien ja koulupsykologien välisessä yhteistyössä näyttänyt olevan suurempia ongelmia.

Müllerová ja Šmahaj (2023) tutkimuksen mukaan koulupsykologien luonteenpiirteet, sekä tästä seurannut toiminta vaikuttivat yhteistyön toimivuuteen. Tämän tutkimuksen haastateltavista koulupsykologeista useimmat totesivat yhteistyön saavuttamisen ehdoksi olevan heidän omat asenteensa ja toiminta, joka korreloi Müllerová ja Šmahaj (2023) tutkimustuloksien kanssa.

6 Pohdinta ja jatkotutkimusehdotuksia

Tutkimuksen tavoite oli kartoittaa koulupsykologien ja luokanopettajien välisen yhteistyön haasteita koulupsykologien näkökulmasta. Tutkimuksen aikana ilmeni myös koulupsykologien näkemyksiä toimivasta yhteistyöstä ja koulumaailmassa tavoittelevien arvoisista toimintamalleista. Tutkimuksen tulokset vahvistivat käsitystä yhteistyön arvokkuudesta, merkityksellisyydestä, sekä tavoitteista ja olivat linjassa aiheeseen liittyvien aiempien tutkimusten kanssa (Ahtola, 2012; Aira, 2012; Bates ym., 2019; Isoherranen, 2008; Jardi, ym., 2022; Lempinen, 2021; Müllerová & Šmahaj, 2023; Pärnä, 2012; Savolainen ym., 2012; Sokołowska & Kutra, 2020; Stasser & Abele, 2020; Testa, 2023).

Puolistrukturoidun haastattelututkimuksen tutkimustuloksien myötä teemoiksi muodostuivat yhteistyö, yhteistyön haasteet, sekä toimiva yhteistyö (Alasuutari, 2019; Hirsjärven & Hurmeen, 2022; Seale ym., 2016). Tutkimuksen tulokset vahvistivat ajatusta koulupsykologien ja luokanopettajien välisen yhteistyön tapahtumisesta, sekä siihen liittyvistä haasteista yhteistyön toimivuudessa. Tutkimus lisäsi tietoa myös koulupsykologien tyytyväisyydestä yhteistyöhön, yhä jatkuvien yhteistyöhön liittyvien haasteiden rinnalla. Yhteistyö koulupsykologien ja luokanopettajien välillä nähdään olevan kehityksenarvoinen kohde, joten tutkimus aiheesta on aiheellista. Tulokset selvensivät koulupsykologien näkemystä toimivasta yhteistyöstä.

Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyö on moninaista, eikä sitä voi yksinkertaisesti avata. Kummankin ammatin työnkuvat ovat erilaisia, mutta tämän erilaisuuden arvostaminen parantaa yhteistyötä. Ideoiden, ajatusten, haasteiden, mielipiteiden, sekä työn jakaminen edesauttaa työjaksamista ja hyvinvointia, joten yhteistyö on tärkeää. Tutkimus kannustaa yhteistyön jatkuvuuteen ja kehittymiseen.

Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyölle on selvä tarve. Koulupsykologien ja luokanopettajien yhteistyö on tärkeää ja sen ymmärrys on kasvanut tämän tutkimuksen myötä. Tutkimus kannustaa jatkotutkimuksen tekemiseen koulupsykologin, sekä luokanopettajan yhteistyöstä useammasta eri näkökulmasta. Jokaisen tutkimuskysymyksen pohjalta olisi mahdollista ja hyödyllistä tehdä syvempää jatkotutkimusta aiheen laajuuden ja syvyyden vuoksi.

Koulupsykologin ja luokanopettajan yhteistyöhön liittyvää tutkimusta on tehty useammasta eri näkökulmasta (Ahtola, 2012; Müllerová & Šmahaj, 2023; Savolainen ym., 2020; Sokołowska & Kutra, 2020; Testa, 2023). Sellaista tutkimusta, jossa rajausta keskittyisi yhteistyön tavoitteisiin ja tarkempiin struktuureihin, ei tämän tutkimuksen myötä kuitenkaan löytynyt.

Tutkimusta yhteistyöhön liittyvien haasteiden ratkaisemisesta, sekä haasteiden minimoimisesta olisi aihetta tehdä lisää. Luokanopettajien psykologinen koulutus, sekä koulupsykologien kanssa

yhteistyöhön vaadittavan koulutuksen puutteen tutkiminen avaisi näkökulmaa yhteistyön haasteisiin. Tämä tarjoaisi paremman ymmärryksen luokanopettajien asenteisiin, näkökulmiin, sekä tarkoitusperiin.

Toimiva yhteistyö nähtiin tässä tutkimuksessa tavoittelemisen arvoisena kohteena ja täten herää kysymys, miksi tämä ei sitten tapahdu? Jatkotutkimusta työkaluista ja aktiivisista strategioista toimivan yhteistyön saavuttamiseksi olisi aihetta lisätä.

Ideaalitilanteessa yhteistyö koulupsykologin ja luokanopettajan välillä olisi jatkuvaa, monimuotoista ja innovatiivista. Tämän saavuttaminen vaatii kuitenkin aktiivista keskustelua ja molemminpuolista valmiutta muuttua ja rakentaa toimivampi, turvallisempi ja aktiivisempi yhteistyömalli, josta kouluympäristö, sekä kaikki sen sisällä hyötyisivät. (Bates ym., 2019.)

7 Lähteet

- Ahtola, A. (2012). *Proactive and Preventive Student Welfare Activities in Finnish Preschool and Elementary School: Handling of Transition to Formal Schooling and a National Anti-Bullying Program as Examples*. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-5157-4>
- Aira, A. (2012). *Toimiva yhteistyö: Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot*. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_37743
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. uud. p.). Vastapaino.
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. (1998). *Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998*. Finlex. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1998/986/ajantasa/2021-02-04/fin>.
- Bates, S.M.; Mellin, E.; Paluta, L.M.; Anderson-Butcher, D.; Vogler M.; & Sterling, K. (2019). *Examining the Influence of Interprofessional Team Collaboration on Student-Level Outcomes through School–Community Partnership*. *Children & Schools*, 41(2), 111–120. <https://doi.org/10.1093/cs/cdz001>
- Cohen, L.; Manion, L.; & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education* (Osa/vuosik. 8th edition). Oxford: Routledge.
- Oppilashuoltolaki. (2013). *Oppilashuoltolaki 1287/2013*. Finlex. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>. Noudettu 5.11.2024.
- Helsingin kaupunki. (2025). *Koulupsykologi*. <https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/koulupsykologi>. Noudettu 21.3.2025.
- Hirsijärvi, S., Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelu — Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudeamus.
- Isoherranen, K., Rekola, L., & Nurminen, R. (2008). *Enemmän yhdessä: moniammatillinen yhteistyö*. WSOY Oppimateriaalit.
- Jardí, A., Webster, R., Petreñas, C. & Puigdemívol, I. (2022). *Building Successful Partnerships Between Teaching Assistants and Teachers: Which Interpersonal Factors Matter?* *Teaching and Teacher Education*, 109, 103523. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103523>

- Lempinen, L. (2021). *Changes in mental health symptoms, bullying involvement, loneliness and service use among Finnish-speaking children aged 8-9 years over a 24-year period: A population-based study*. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8676-7>
- Müllerová, Z.; & Šmahaj, J. (2023). *Prerequisites of Good Cooperation between Teachers and School Psychologists: A Qualitative Analysis*. *Education Sciences*, 13(11), 1078. DOI:10.3390/educsci13111078
- Metsäpelto, R.-L.; Heikkilä, M.; Hangelin, S.; Mikkilä-Erdmann, M.; Poikkeus, A.-M.; & Warinowski, A. (2022). *Osaamistavoitteet luokanopettajakoulutuksen opetussuunnitelmissa: Näkökulmana Moniulotteinen opettajan osaamisen prosessimalli*. *Kasvatus*, 52(2), 164–179. <https://doi.org/10.33348/kvt.111437>
- Perusopetuslaki (2003). *Laki perusopetussuunnitelman muuttamisesta 1090/2024*. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2024/1090>. Noudettu 23.3.2025.
- OECD (2023). *PISA 2022 Results (Volume I and II) - Country Notes: Finland*. Organisation for Economic Co-operation and Development. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/12/pisa-2022-results-volume-i_76772a36/53f23881-en.pdf. Noudettu 29.4.2025.
- Mäkelä, M. (2019). *Koulupsykologi on ongelmien ehkäisyn asiantuntija*. <https://psykologilehti.fi/koulupsykologi-on-ongelmien-ehkaysyn-asiantuntija/>. Noudettu 20.1.2025.
- Pärnä, K. (2012). *Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina - Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet*. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-5086-7>
- Sanchez, A. L.; Cornacchio, D.; Poznanski, B.; Golik, A. M.; Chou, T.; & Comer, J. S. (2018). *The Effectiveness of School-Based Mental Health Services for Elementary-Aged Children: A Meta-Analysis*. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 57(3), 153–165. DOI:10.1016/j.jaac.2017.11.022
- Savolainen, O; Sormunen, M; Bykachev, K; Karppi, J; Kumpulainen, K; & Turunen, H. (2021). *Finnish professionals' views of the current mental health services and multiprofessional collaboration in children's mental health promotion*. *International Journal of Mental Health*, 50(3), 195–217. <https://doi.org/10.1080/00207411.2020.1848235>

- Seale, C.;Giampietro, G.;Jaber F., G.;& David, S. (2006). *Qualitative Research Practice* (Osa/vuosik. 1). Los Angeles: Sage.
- Sokołowska, E., & Kutra, G. (2020). *A new approach to the professional role of the school psychologist*. *Roczniki Psychologiczne*, 22(3), 193–211.
<https://doi.org/10.18290/rpsych.2019.22.3-1>
- Stasser, G., & Abele, S. (2020). *Collective choice, collaboration, and communication*. *Annual Review of Psychology*, 71, 589–612. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-103211>
- Tessa, D. (2023). *Interprofessional Collaboration: How Social Workers, Psychologists, and Teachers Collaborate to Address Student Wellbeing*. *Australian Social Work*, 1–14.
<https://doi.org/10.1080/0312407X.2023.2256703>
- THL. (2017). *Raportti 14/2017 – Selvitys 5–12-vuotiaiden lasten mielenterveyshäiriöiden hoito- ja kuntoutuspalvelujärjestelmästä Suomessa*. Noudettu 20.3.2025 osoitteesta
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-987-3>
- THL. (2024). *Lasten mielenterveys ja mielenterveyden häiriöt*.
<https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyshairiot/lasten-mielenterveys-ja-mielenterveyden-hairiot>. Noudettu 10.12.2024.
- THL. (2025). *Tilastoraportti 11/2025 – Lasten ja nuorten mielenterveysperusteinen tutkimus ja hoito 2023*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025032521229>
- Turun yliopisto. (2025). *Opinto-opas 2024-2027*.
<https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/LUOT0008/19203?period=2024-2027>. Noudettu 21.3.2025.
- WILMA. (2025). *Wilma pähkinänkuoressa*. <https://www.wilma.fi/mika-on-wilma-jarjestelma/>
Noudettu 25.4.2025.

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Minkälainen rooli koulupsykologina sinulla on koulussa?

Kuinka usein olet yhteyksissä opettajiin oppilaiden asioihin liittyen?

Mitä keinoja käytät yhteistyössä opettajien kanssa? (teknologia, keskustelu yms.)

- Tapahtuuko yhteistyö oppilaiden koulupäivän aikana/oppituntien aikana vai oppilaiden lähdettyä kotiin?
- Onko yhteydenpidossa eroja eri opettajien välillä?

Miten kuvailisit yhteistyötä opettajien kanssa?

- Miten kuvailisit yhteistyön laatua ja tehokkuutta?

Oletko tyytyväinen opettajien ja sinun (koulupsykologin) väliseen yhteistyöhön?

- Mitä erityisesti arvostat yhteistyössä?
- Missä näet eniten parantamisen varaa?

Miten yhteistyö opettajien kanssa vaikuttaa tuen kohdentamiseen ja oikea-aikaisuuteen?

- Saavatko apua tarvitsevat oppilaat tuen?
- Koetko, että yhteistyön tehokkuus vaikuttaa siihen jakautuuko tuki tasaisesti kaikille luokille?

Kuvaile toteutunutta ja toimivaa yhteistyötä opettajien kanssa?

- Miten tämä toteutunut ja toimiva yhteistyö tukee oppilaita (verrattuna ei toimivaan)?

Toteutuuko edellisessä kysymyksessä mainittu ”toimiva yhteistyö” omassa työympäristössäsi?

- Mitkä ovat suurimmat esteet tämänlaisen yhteistyön toteutumiselle?
- Mikä edistäisi tämänlaisen (toteutuvan ja toimivan) yhteistyön onnistumista omalla työpaikallasi?

Mitä haluaisit muuttaa yhteistyössä opettajien kanssa?

Kuvaile haastavaa tilannetta yhteistyössä opettajan kanssa.

- Minkälaisia kehityskohteita näet?
- Miten tällaiset haasteet ratkaistaan?
- Mitä sä toivoisit opettajalta tällaisessa tilanteessa?

Kuvaile omin sanoin mitkä ovat yhteistyön suurimmat ja merkityksellisimmät haasteet yhteistyössä tai opettajien toiminnassa, jotka vaikuttavat oppilaiden tuen saamiseen.

Liite 2. Yhteydenottosähköposti

Hei (psykologin nimi),

Olen poiminut yhteistietosi (koulun nimi) koulun sivustolta ja tavoittelen sinua haastatteluun liittyen. Olen Eveliina Jaaksi (opiskelijanumero: xxxxxxxx) ja toteutan kandidaatintutkielmaani Turun yliopiston opettajankoululaitoksella. Tutkin koulupsykologien ja opettajien yhteistyötä ja tähän liittyviä haasteita. Koen aiheen olevan ajankohtainen yhä kasvavan oppilaiden tuen tarpeen vuoksi ja näen koulupsykologien ja opettajien yhteistyön olevan tärkeässä roolissa oppilaiden tukemisessa.

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja kertaluontoista. Haastattelu kestää 30-40 minuuttia ja on mahdollista toteuttaa Zoomin välityksellä missä vaan sinulle sopivassa ajankohdassa. Tutkimus ei vaadi mitään henkilökohtaisia tietoja, eikä työskentelemäsi koulu tule olemaan millään tavoin tunnistettavissa tutkimuksessani. Anonymiteettisi ja luottamuksellisuutesi ovat taattu. Haastattelu äänitetään ja litteroidaan tutkimuksen jälkeen. Äänite, sekä litterointi säilytetään Turun yliopiston ohjeiden mukaisessa tietosuojatussa Seafile taltiojärjestelmässä. Litteroinnin yhteydessä haastattelu pseunonymisoidaan ja litteroinnin tarkistuksen jälkeen analysoidaan tutkimusta varten. Äänite tuhotaan vuoden kuluttua haastatteluhetkestä. Litteroitu tiedosto säilytetään enintään 1.6.2030 asti.

Työtäni ohjaa Turun yliopiston, opettajakoulutuslaitoksen yliopistotutkija Teija Koskela (sähköposti@utu.fi).

Voit ilmoittautua ja antaa suostumuksesi osallistua vapaaehtoiseen haastatteluun vastaamalla tähän sähköpostiin. Lisääthän sähköpostiin sinulle sopiva aika 30-40 minuutin Zoom haastattelulle.

Tahdon kiittää sinua jo etukäteen ajastasi ja toivon, että koet halua osallistua tutkimukseeni. Jos sinulla on mitään tutkimukseen liittyvää kysyttävää, älä epäröi ottaa yhteyttä minuun.

Ystävällisin terveisin,

Eveliina Jaaksi

Kolmannen vuoden luokanopettajaopiskelija

(puhelinnumero)

(sähköposti@utu.fi)